

Tom 25/2017, ss. 257–269
ISSN 1644-888X
e-ISSN 2449-7975
DOI: 10.19251/ne/2017.25(17)
www.ne.pwsplock.pl

Katarzyna Stelmarska

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

DZIAŁALNOŚĆ „SHADOW BANKING” NA RYNKU USŁUG FINANSOWYCH

SHADOW BANKING ACTIVITY IN FINANCIAL SERVICES MARKET

Streszczenie

Rynki równoległe zajmują obecnie coraz większą przestrzeń na rynku usług finansowych. Usługi oferowane przez tego typu instytucje przyciągają klientów wysokim oprocentowaniem depozytów oraz, jednak ich działalność opiera się głównie na kredytowaniu. Dostęp do szybkiej gotówki bez zbędnych formalności stwarza łatwo dostępne źródło finansowania dla klientów, którzy z różnych powodów nie mogą skorzystać z oferty na rynku tradycyjnych usług bankowych. Dynamiczny rozwój shadow banking może być przyczyną wielu zagrożeń. Ciemna strefa bankowości stwarza ryzyko wzrostu zadłużenia społeczeństwa, co w efekcie może prowadzić do utraty płynności oraz upadłości konsumenckiej. Brak

Summary

Shadow banking is currently taking up more and more space in the financial services market. The services offered by such institutions attract customers with high interest rates on deposits but their business is primarily based on lending. Access to fast cash without unnecessary formalities creates an easily accessible source of financing for customers who for various reasons can not benefit from the offer of traditional banking market. The dynamic development of shadow banking can cause many threats. The dark banking sector poses a risk of increasing public debt, which in turn can lead to liquidity loss and consumer bankruptcy. Lack of adequate provisions regulating the functioning of entities in the shadow

odpowiednich przepisów regulujących funkcjonowanie podmiotów w szarej strefie bankowej stwarza zagrożenie dla sektora bankowego, dlatego działalność shadow banking należy objąć regulacjami, poddać ścisłej kontroli Komisji Nadzoru Finansowego lub całkowicie wyeliminować z rynku usług finansowych.

Słowa kluczowe: rynki równoległe, nadzór bankowy, świadomość konsumentka.

banking sector poses a threat to the banking sector, so shadow banking should be regulated, subjected to tight scrutiny by the Financial Supervisory Commission or completely eliminated from the financial services market.

Keywords: shadow banking, loans companies, financial supervision, consumer awareness.

Wprowadzenie

W każdym systemie gospodarczym sektor bankowy pełni istotną rolę. Szczególna funkcja systemu bankowego, czyli sieci różnorodnych instytucji finansowych przejawia się w pełnionych przezeń zadaniach wynikających z polityki społeczno-gospodarczej kraju [Grzywacz, 2016, s. 17].

Na rynku usług finansowym tuż obok banków komercyjnych i spółdzielczych swoją działalność rozwijają instytucje finansowe wykonujące czynności substytucyjne względem usług bankowych. Podmioty te w odróżnieniu od banków nie podlegają regulacjom prawnym oraz nadzorowi finansowemu, nie zapewniają również gwarancji depozytów w przypadku lokowania kapitału, jednak mimo to stanowią alternatywę dla osób wykluczonych przez banki z procesu kredytowania. Głównym celem artykułu jest ukazanie znaczenia shadow banking na rynku usług finansowych oraz przedstawienie korzyści i zagrożeń wynikających z funkcjonowania podmiotów.

Ze względu na wysokie zadłużenie polskich konsumentów oraz brak możliwości kredytowania w sektorze bankowym dynamicznie rozwija się rynek usług pozabankowych oferując klientom nowe rozwiązania. Dostęp do alternatywnych źródeł pozyskiwania kapitału stwarza klientom możliwość uzyskania wsparcia w sytuacji nieoczekiwanych problemów finansowych, ale dla banku stanowi ryzyko odpływu kapitału. Aby uniknąć pogorszenia sytuacji systemu finansowego oraz przeniesienia ryzyka na regulowany rynek bankowy należy wypracować, rozwiązania, dzięki którym równoległy sektor usług bankowych będzie mógł funkcjonować bez uchybień stanowiąc alternatywę dla rynku regulowanych usług bankowych lub całkowicie wyeliminować bankowość cienia z rynku usług finansowych..

1. Znaczenie shadow banking

Pojęcie shadow banking po raz pierwszy w historii pojawiło się w latach 2007-2008 w kontekście poszukiwania przyczyn kryzysu finansowego. Jedną z diagnoz zakładała, że w dużym stopniu przyczyną krachu były transakcje sekurytyzacyjne. Banki dokonywały sprzedaży prawa do wpływów z tytułu udzielonych kredytów specjalnie utworzonym w tym celu podmiotom gospodarczym, które celem sfinansowania nabycia emitowały obligacje. Podmioty specjalne, tak zwane SPV nie podlegały nadzorowi finansowemu przez co wykonując działalność bez kontroli odpowiednich organów przyczyniły się do zachwiania równowagi systemu finansowego [www 1].

Zdefiniowanie instytucji niebankowych wiąże się z wieloma trudnościami [Srokosz, 2011]. W Polsce wśród określeń odnoszących się do shadow banking występują takie terminy jak: parabanki, instytucje pozabankowe, równoległy system bankowy, bankowość cienia oraz szara strefa bankowa. R. Petterson określa *Shadow Banking System Parallel Markt* jako instytucje parabankowe pozostające poza bezpośrednim nadzorem właściwych organów [Petterson, 2015].

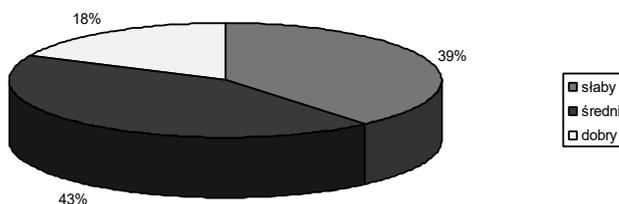
K. Markowski interpretując shadow banking zaznacza, że w Polsce do cienia strefy zaliczane są głównie firmy pożyczkowe, natomiast w Europie Zachodniej termin ten odnosi się do znacznie szerszej grupy podmiotów rynkowych [Markowski, 2012]. Zależność ta wynika z faktu, iż w Polsce pozabankowy rynek usług kredytowych jest bardziej rozwinięty niż rynek usług inwestycyjnych.

W ogólnym znaczeniu pojęcie równoległego systemu bankowego „shadow banking system” oznacza pośrednictwo kredytowe obejmujące zarówno podmioty jak i czynności znajdujące się poza regulowanym systemem bankowym [Shadow Banking Strengthening Oversight, 2011,1]

Strefa shadow banking składa się z dwóch części. Pierwszą nich stanowią podmioty działające poza regulowanym systemem bankowym, które zajmują się między innymi: oferowaniem funduszy posiadających cechy depozytów, dokonywaniem transformacji terminów zapadalności lub płynności, transferem ryzyka oraz udzielaniem kredytów i wykorzystywaniem dźwigni finansowej. Drugą część ciemniej strefy bankowości stanowią między innymi takie operacje jak sekurytyzacja, pożyczki papierów wartościowych oraz transakcje repo [Green paper Shadow Banking, 2012, 3-4].

Na szczeblu unijnym strefa cienia kumuluje działalność wszelkich instytucji finansowych nie będących bankami. Ten obszar rynku tworzy dodatkowe źródła kapitału i usług finansowych dla szerokiej grupy odbiorców generując jednocześnie potencjalne ryzyko dla systemu finansowego. W przeciwieństwie do banków podmioty rynku równoległych usług bankowych nie podlegają pod przepisy prawa bankowego ani kontrolę Komisji Nadzoru Finansowego. Instytucje te podlegają jedynie pod ogólnie obowiązujące przepisy prawa, czyli kodeks cywilny oraz ustawę o kredycie konsumenckim która reguluje zasady finansowania kredytów. Organem odwoławczym, który może stanowić odniesienie do działalności instytucji pozabankowych w przypadku nieuczciwych zachowań jest Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumenta [Markowski, 2012, s. 54]. Brak kontroli Komisji Nadzoru Finansowego stanowi podwyższone ryzyko zagrożenia nieuczciwymi zachowaniami podmiotów pozabankowych, czego następstwem może być utrata zaufania do sektora bankowego.

W dobie rozwoju równoległych rynków bankowych w Polsce coraz częściej podejmowany jest temat świadomości konsumenckiej na temat korzystania z usług finansowych [Opolski, 2015]. Poniższy wykres przedstawia świadomość Polaków w zakresie wiedzy o rynkach kredytowych.

Wykres 1. Świadomość Polaków w zakresie wiedzy o rynkach kredytowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [Raczkowski i Wojciechowska-Filipek (red.) 2016, s. 211].

Badanie przeprowadzone przez Millward Brown na zlecenie Biura Informacji Kredytowej i Fundacji Konenberga wskazuje, że Polacy wciąż niewiele wiedzą o rynku kredytowym. Co drugi ankietowany zadeklarował, że obecnie korzysta z kredytu, jednak 39% określa swój zakres wiedzy na temat kredytów jako słaby zaś 43% jako średni. Tylko około 18% potrafi zdefiniować

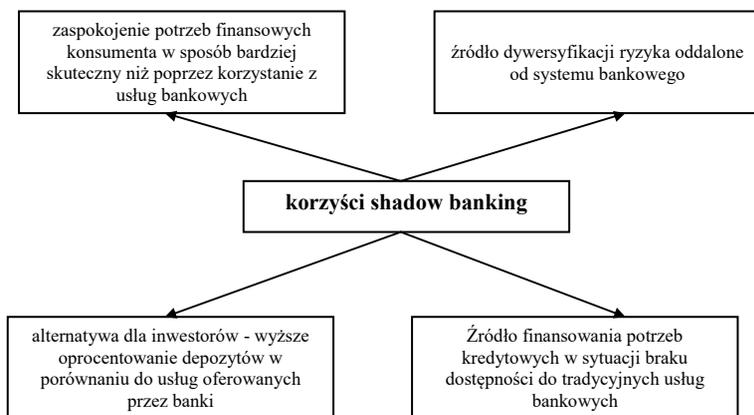
pojęcie wiarygodności finansowej i jedynie 8% zna pojęcie RRSO i scoring [Raczkowski i Wojciechowska-Filipek (red.), 2016, s. 211].

Ogromną rolę według K. Markowskiego odgrywa powstrzymanie odpływu klientów z regulowanego rynku bankowego do instytucji pozabankowych [www.2]. Każdy przepływ środków pieniężnych do shadow banking gdzie występuje asymetria informacji rodzi niebezpieczeństwo dla klientów [Huterska i Huterski, 2012, s. 57]. Uczestnicy rynku nieustannie narażeni są na ryzyko nieuczciwej gry, dlatego ważne jest, aby maksymalnie ograniczać ryzyko i skutecznie z nim walczyć. Brak świadomości klientów w zakresie deponowania oszczędności na równoległym rynku bankowym w efekcie może prowadzić do utraty zainwestowanego kapitału, co niesie za sobą możliwość przeniesienia ryzyka na sektor bankowy. Równoległy system bankowy jaki tworzą pozabankowe instytucje finansowe bez nadzoru i kontroli może stanowić potencjalne zagrożenie dla stabilności systemu bankowego. Upadłość instytucji niebankowych może przyczynić się do zachwiania całego systemu finansowego w Polsce. Ze względu na wysokie zadłużenie polskich konsumentów dużym wyzwaniem byłoby całkowite wyeliminowanie równoległego rynku usług bankowych. Konsumenci, którzy nie są wiarygodni wobec banku nie mogą uzyskać kredytu w sektorze bankowym, wciąż będą poszukiwać alternatywnych źródeł finansowania dlatego też konieczne jest podjęcie działań mających na celu uregulowanie działalności tych rynków. Państwo powinno dołożyć wszelkich starań aby sprawować nadzór nad tego typu instytucjami. Zastosowanie środków zaradczych może przyczynić się do ograniczenia nieuczciwych zachowań podmiotów niebankowych co pozwoli na prawidłowe funkcjonowanie sektora regulowanych usług bankowych.

2. Shadow banking jako alternatywa rozwiązań finansowych

Instytucje pozabankowe świadczące usługi finansowe to między innymi firmy pożyczkowe. Grupę odbiorców dla tych podmiotów stanowią głównie konsumenci, którzy z różnych powodów nie mogą skorzystać z oferty banków. Shadow banking to nie tylko koło ratunkowe dla osób które nie są wiarygodnymi klientami dla banków, to także strefa wysokiego ryzyka dla lokujących własny kapitał. Ryzyko jakie wiąże się z ciemną strefą bankowości może mieć ogromne znaczenie dla sektora finansowego. Warto zwrócić uwagę zarówno

na zalety jak i wady rynków równoległych, co przedstawiono na kolejnych wykresach.

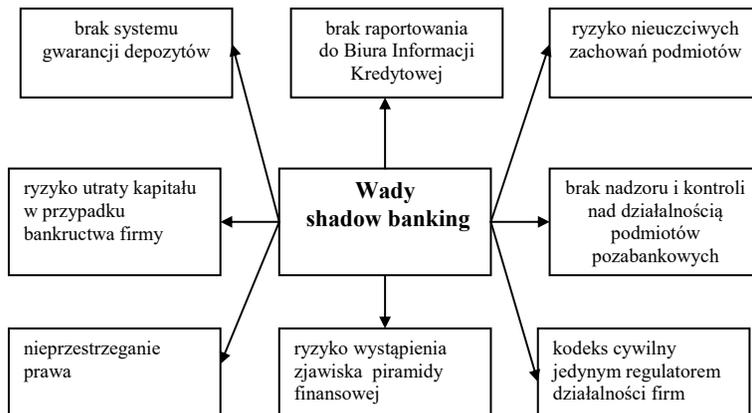

Wykres 2. Korzyści wynikające z pozabankowej strefy usług finansowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [www 2]

Jedną z przyczyn odpływu konsumentów do usług instytucji pozabankowych może być negatywna historia kredytowa jaką wypracowali klienci między innymi poprzez nieterminowe regulowanie rat kredytowych. Klienci, którzy znaleźli się w pułapce finansowej i nieregularnie wywiązywali się ze zobowiązań wobec banku utracili możliwość rzetelnej współpracy w ramach finansowania potrzeb kredytowych. Brak wiarygodności wobec banku blokuje klientom możliwość skorzystania z usług kredytowych w regulowanym sektorze bankowym co najmniej przez pięć kolejnych lat od daty wygaśnięcia nieregularnie spłacanego zobowiązania.

Następną grupę odbiorców usług pozabankowych stanowią osoby, które nie posiadają stałego źródła dochodu a ich rachunki nie są zasilane regularnymi wpływami. Polityki kredytowe banków uniemożliwiają sfinansowanie potrzeb klientów, którzy stanowią wysokie ryzyko niewypłacalności [Markowski, 2012, s. 54]. W takich sytuacjach naprzeciw oczekiwaniom klientów wychodzą instytucje rynku równoległego oferując szybki dostęp do zasobów pieniężnych na dogodnych warunkach. Należy zauważyć, że shadow banking niesie za sobą ryzyko zagrożeń dla grona konsumentów oraz systemu finansowego. Przykładowe zagrożenia ujęte zostały na poniższym rysunku.

Wykres 3. Zagrożenia shadow banking

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [www 2]

Dla konsumentów uzyskujących korzyści na równoległym rynku usług bankowych znaczącą rolę odgrywa możliwość zaspokojenia potrzeb finansowych poprzez szybki dostęp do gotówki lub chęć uzyskania wyższego oprocentowania depozytu niż na tradycyjnej lokacie bankowej. Klienci korzystający z usług instytucji pozabankowych narażeni są na nieuczciwe praktyki ze strony tych podmiotów.

Z funkcjonowaniem podmiotów pozabankowych wiążą się następujące ryzyka [Raczkowski i Wojciechowska-Filipek (red.), 2015, s. 16]

- ryzyko utraty kapitału niezbędnego do prowadzenia działalności,
- brak wiarygodnego systemu gwarancji oraz bieżącej i adekwatnej sprawozdawczości finansowej,
- nieprzejrzystej struktury właścicielskiej i zarządczej,
- wysokich stóp zwrotu z powierzonych depozytów,
- wysokiego oprocentowania pożyczek.

Skala zagrożeń wynikająca z funkcjonowania na rynku usług pozabankowych takich jak firmy pożyczkowe bądź przedsiębiorstwa zajmujące się deponowaniem lokat znacznie przewyższa korzyści, dlatego należy podjąć działania mające na celu uregulowanie rynków równoległych, bądź ich całkowite wyeliminowanie z sektora finansów.

3. Rola shadow banking w systemie finansowym.

Stabilność sektora bankowego odgrywa znaczącą rolę w funkcjonowaniu systemu gospodarczego, dlatego ważne jest aby rynek pozabankowy

nie stanowił zagrożenia lecz uzupełnienie dla tradycyjnego rynku usług bankowych.

W skład shadow banking wchodzi dwa obszary. Pierwszy z nich stanowią działające poza regulowanym systemem bankowym, wykonujące jedną ze wskazanych działalności [Huterska i Huterski, 2012, s. 54-55]:

- oferowanie funduszy posiadających cechy depozytów,
- dokonywanie transformacji terminów zapadalności bądź płynności,
- transfer ryzyka,
- udzielanie kredytów i wykorzystywanie dźwigni finansowej.

Na drugi obszar szarej strefy bankowej składają się czynności, operacje, które mogą być równie ważnym źródłem finansowania jak podmioty nie będące bankami, są to między innymi [Huterska i Huterski, 2012, s. 54-55]:

- sekuryzacja,
- pożyczki papierów wartościowych,
- transakcje repo (transakcje odkupu).

Działalność instytucji finansowych stanowiących równoległy rynek bankowy opiera się głównie na krótkoterminowym finansowaniu pozyskiwanym z rynku, co może stanowić źródło ryzyka systemowego. W przypadku utraty zaufania inwestorów do instytucji niebankowych może wystąpić zjawisko odpływu środków depozytów krótkoterminowych stanowiących źródło finansowania. Instytucje rynku równoległego narażone są wówczas na ryzyko utraty płynności i wypłacalności. Ryzyko związane z shadow banking może przyczynić się do wystąpienia negatywnych skutków w regulowanym systemie bankowym, podobnie jak miało to miejsce w przypadku kryzysu finansowego z lat ubiegłych. [Huterska i Huterski, 2012, s. 55].

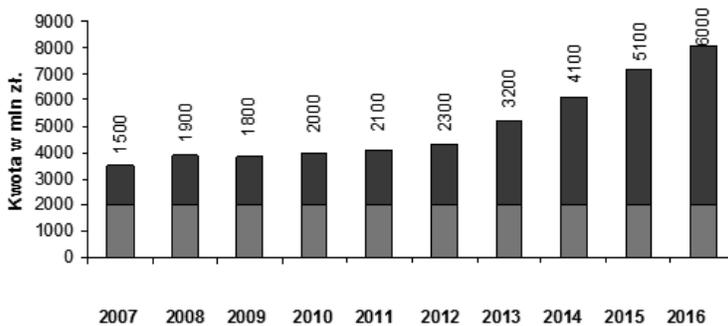
W Polsce rozwój shadow banking nastąpił w 2010 roku, tuż po wprowadzeniu przez Komisję Nadzoru Finansowego Rekomendacji T, której celem było zaostrenie warunków udzielania kredytów konsumenckich oraz hipotecznych. Obserwator finansowy Zbigniew Zarazik twierdzi, że Polski rynek shadow banking nie stanowi zagrożenia dla stabilności

Polskiego systemu finansowego, podobnie jak sekuryzacja, która nie stanowi zagrożenia dla rynku bankowego w Polsce [www 3]. Sytuacje, jakie miały miejsce w ostatnich latach na rynku usług finansowych pokazują jednak zupełnie inne fakty. Strefa cienia to ogromne zagrożenie dla sektora finansów. Słynna afera Amber Gold, która naraziła miliony klientów na straty finansowe jest przykładem na to, że strefę finansów rynków równoległych należy

objąć kontrolą, a jeżeli nie będzie to możliwe, całkowicie wyeliminować z rynku. Instytucje finansowe świadczące usługi bankowe, podobnie jak banki powinny stanowić branżę zaufania publicznego. Polacy wciąż ufają paraban-
kom, jednak winą za błędnie podejmowane przez siebie decyzje obarczają instytucje zarządzające sektorem finansowym, które nie podejmuje działań zmierzających ku ochronie konsumenta lecz pozwalają na funkcjonowanie na rynku nieuregulowanym podmiotom stwarzającym potencjalne zagrożenie.

Monitorowaniem oraz uregulowaniem działalności sfery shadow banking są zainteresowane nie tylko organy nadzoru finansowego, ale także instytucje gwarantowania depozytów. Działalność ta może generować problemy w sferze polityki pieniężnej oraz nadzoru makroostrożnościowego, za które odpowiedzialny jest bank centralny. Shadow banking może ograniczać skuteczność impulsów polityki pieniężnej generowanych przez bank centralny, a także stwarzać zagrożenie dla systemu finansowego jako całości. Przykład takiego zagrożenia miał miejsce podczas ostatniego kryzysu finansowego, gdzie ryzyko związane z kredytami hipotecznymi, które było skumulowane w instytucjach finansowych przetransferowane zostało do podmiotów powiązanych z systemem bankowym, które w ograniczonym stopniu podlegały nadzorowi. Kolejny przykład stanowi rynek amerykański, gdzie problemy systemu finansowego przeniosły się na systemy finansowe innych państw oraz na realne sektory gospodarki [Szpunar, 2012]. Dynamika z jaką ryzyko przenosi się między podlegającą nadzorowi częścią systemu finansowego a podmiotami nieobjętymi takim nadzorem wskazuje konieczność objęcia nadzorem makroostrożnościowym jak największej liczby podmiotów mogących aktywnie przyczynić się do wzrostu ryzyka w całym systemie finansowym [Huterska i Hutowski, 2012, s. 55].

Strefa cienia to przede wszystkim rynek pozabankowych kredytów konsumenckich, który coraz intensywniej rozwija się poprzez kanały internetowe. Związek firm pożyczkowych każdego roku prognozuje wzrost sprzedaży nowych pożyczek, co prezentuje poniższy wykres.

Wykres 4. Roczna sprzedaż pożyczek w instytucjach pozabankowych w mln zł (2015-2016 prognoza)

Źródło: Promeritum 2015, s. 29

Obserwując tendencję wzrostu pod względem wartości portfela oraz liczby klientów równoległego sektora bankowego można zaryzykować stwierdzenie, że na polskim rynku finansowym występuje przestrzeń dla sektora pozabankowego. Jednak należy mieć na uwadze ryzyka jakie są z tym związane. I. Czechowska zakłada, że podmioty szybko reagujące na zmiany i respektujące oczekiwania klientów, dla których istotną rolę odgrywa etyka mogą liczyć na uzyskanie miejsca na wrażliwym ze społecznego punktu widzenia rynku [Czechowska, 2015, s. 23]. Założenie to może być prawdziwe, jeżeli sektor pozabankowy zostanie uregulowany. Wówczas klienci rynków równoległych będą mogli swobodnie korzystać z usług tych podmiotów bez ryzyka nieuczciwych zachowań oraz utraty oszczędności. W przypadku braku kontroli nad działalnością strefy cienia niedopuszczalne jest narażanie społeczeństwa na potencjalne ryzyko oszustwa, ponieważ straty jakie mogą z tego wyniknąć mogą przyczynić się do zachwiania całego systemu finansowego.

Podsumowanie

Celem artykułu było ukazanie znaczenia shadow banking na rynku usług finansowych oraz przedstawienie korzyści i zagrożeń wynikających z funkcjonowania podmiotów. W artykule ukazano, że ze względu na wysokie zadłużenie polskich konsumentów i brak wiarygodności w oczach banków istnieje zasadność występowania rynku usług pozabankowych. Funkcjonowanie tych rynków musi być jednak uregulowane, objęte kontrolą w takim stopniu aby ich istnienie nie stwarzało zagrożeń dla potencjalnych klientów oraz banków.

W artykule wskazano potencjalne środki zaradcze jaki należałoby zastosować celem wzmocnienia sieci bezpieczeństwa w odniesieniu do sektora równoległego rynku usług bankowych.

Rozwój szarej strefy może być wynikiem niedoskonałości systemu bankowego. Spadek akcji kredytowej polskich banków skłonił władze nadzorcze do podjęcia działań w zakresie modyfikacji Rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego ograniczających możliwość podejmowania wysokiego ryzyka kredytowego przez banki. Efektem powyższych działań nie stało się jednak zmniejszenie zadłużenia społeczeństwa polskiego lecz wzrost zadłużenia w szarej strefie bankowości. Firmy oferujące wysoko oprocentowane lecz łatwo dostępne pożyczki dynamicznie rozwinęły swoją działalność stwarzając zagrożenie dla całego sektora finansów.

K, Markowski twierdzi, że kluczową rolę dla uregulowania działalności instytucji pozabankowych stanowi wypracowanie rozwiązań, które pozwoliłyby włączyć te podmioty do istniejących systemów wymiany informacji o kredytach i kredytobiorcach [www 3]. Włączenie tych podmiotów do wymiany informacji o klientach może być zasadne, jeżeli w przyszłości pozwoli na przywrócenie pożyczkobiorcom możliwości korzystania z tradycyjnych usług bankowych, jednakże byłoby to sprzeczne z celem funkcjonowania pozabankowych firm pożyczkowych. Dlatego też działania shadow banking należy objąć kontrolą Komisji Nadzoru Finansowego lub całkowicie wyeliminować z rynku instytucje pozabankowe, poprzez które wzrasta zagrożenie utraty stabilności sektora bankowego oraz zwiększa się ryzyko upadłości podmiotów ze względu na wysokie zadłużenie i utratę płynności.

Kolejną znaczącą kwestię stanowi konieczność dysponowania wiedzą na temat aktywności sektora shadow banking poprzez wprowadzenie obowiązków sprawozdawczych oraz właściwej identyfikacji w zakresie rejestracji podmiotów [www 3]. Prawidłowa weryfikacja podmiotu rozpoczynającego działalność na równoległym rynku usług bankowym może przyczynić się do ograniczenia ryzyka, dzięki czemu stabilność sektora finansowego pozostanie na niezachwianym poziomie. Należy jednak zauważyć, że sama weryfikacja potencjalnych podmiotów nie stanowi ochrony dla konsumentów, dlatego objęcie kontrolą oraz stworzenie przepisów regulujących funkcjonowanie strefy cienia może stanowić uzasadnienie dla istnienia rynków równoległych jako uzupełnienia rynku usług bankowych.

K. Markowski zauważa, że konsumenci poza sektorem bankowym korzystają nie tylko z usług kredytowych, ale także z depozytów. Produkty depozytowe i oszczędnościowe z punktu widzenia wielu klientów instytucji pozabankowych nie różnią się niczym od oferowanych przez banki [www 3]. Struktura produktów najczęściej jest podobna, jednak znaczącą różnicę stanowi oprocentowanie depozytów. To chęć osiągnięcia wyższego zysku i brak edukacji w zakresie działalności podmiotów pozabankowych skłania konsumentów do lokowania oszczędności w instytucjach obarczonych ryzykiem. W dobie obecnych czasów, kiedy dynamicznie rozwija się rynek usług pozabankowych, edukacja społeczeństwa powinna pełnić znaczącą rolę dla prawidłowego funkcjonowania systemu finansowego. Społeczeństwo korzystając z usług pozabankowych podmiotów finansujących powinno być w pełni świadome konsekwencji i zagrożeń z tym związanych. Zanim shadow banking zostanie objęty regulacjami oraz kontrolą odpowiednich organów każdorazowe korzystanie z usług instytucji należących do strefy cienia niesie za sobą ryzyko, które może przyczynić się do pogłębienia zadłużenia społeczeństwa, a nawet upadłości konsumenckiej w wyniku utraty płynności. Potencjalne skutki społeczne wynikające z utraty przez inwestorów oszczędności lub brak możliwości spłaty wysoko oprocentowanych pożyczek przemawiają za koniecznością podjęcia działań zmierzających do objęcia pełnym nadzorem podmiotów z obszaru bankowości równoległej.

Bibliografia:

Czechowska Iwona. 2015. Niebankowe firmy pożyczkowe jako element shadow banking, red. Konrad Raczkowski, Sylwia Wojciechowska-Filipek, *Zarządzanie ryzykiem w gospodarce*, Łódź-Warszawa: Przedsiębiorczość i Zarządzanie.

Domańska-Szaruga Beata. 2016. Bezpieczeństwo nieprofesjonalnych uczestników rynku pożyczek konsumenckich, Konrad. Raczkowski, Sylwia. Wojciechowska-Filipek (red.), *Wymiary zarządzania ryzykiem w obrocie gospodarczym*, Warszawa: CeDeWu.pl.

Grzywacz Jacek. 2006. *Współpraca przedsiębiorstwa z bankiem*, Warszawa: Dif-fin.

Huterska Agnieszka, Huterski Robert. 2012. *Porządkowanie funkcjonowania bankowości równoległej (Shadow banking) w Polsce i Unii Europejskiej*. Toruń: UMK.

Markowski Krzysztof. 2012. *Shadow banking w Polsce, dyskusja nad równoległym systemem bankowym*, Bank.

Petterson Robert, *Kompedium terminów z zakresu bankowości po polsku i po angielsku, Compedium of banking in Polish&English*, MF, Warszawa.

Srokosz Witold, *Instytucje parabankowe w Polsce*, Warszawa: LEX a Wolters Kluwer business.

Szpunar Piotr. 2012. *Rola polityki makroostrożnościowej w zapobieganiu kryzysom finansowym*, Warszawa, Materiały i Studia NBP, z. 278.

Opolski Krzysztof. 2015. *Sektor shadow banking w Polsce*, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, Warszawa: CeDeWu.

Wojdyło Krzysztof, *Nowe regulacje w zakresie shadow banking - próba uporządkowania*.

Źródła internetowe:

<http://www.codozasady.pl/nowe-regulacje-w-zakresie-shadow-banking-proba-uporzadkowania>

<https://www.obserwatorfinansowy.pl/tematyka/bankowosc/shadow-banking-rzuca-cien-na-caly-system-finansowy/>

<http://alebank.pl/prezentacja-shadow-banking-w-polsce-dyskusja-nad-rownolegym-systemem-bankowym/?id=16588&catid=585>

Pozostałe źródła:

Green paper Shadow Banking. 2012. European Commision, Brussels.

Shadow Banking: Strengthening Oversight and Regulation Recommendations of the Financial Stability Board. 2011. Financial Stability Board.